

ŞANGAY İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ DEVLET BAŞKANLARI KONSEYİ'NİN 23. ZİRVESİ

Gülperi GÜNGÖR

GÜLPERİ GÜNGÖR

Şangay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) Devlet Başkanları Konseyinin 23. zirvesi, 4 Temmuz 2023 video konferans formatında gerçekleşmiştir. Hindistan Başbakanı Narendra Modi başkanlığında düzenlenen zirveye, ŞİÖ üye ülkeleri Çin, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Pakistan, Tacikistan ve Özbekistanın devlet başkanlarının yanı sıra, ŞİÖ'nin gözlemci üye devletlerinden Belarus ve Moğolistanın devlet başkanları katılmıştır. Zirveye davet edilen Türkmenistan Devlet Başkanı ile Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri de toplantıda yer almıştır.

2022 yılında Semerkantta düzenlenen zirvede İranın ŞİÖ'ye üyeliği için gerekli işlemler tamamlanmıştı.[1] Bu zirvede İran örgüte asli üye olmuştur. Böylece 2001 yılında 6 üye ile kurulan örgütün üye sayısı dokuza çıkmıştır. Afganistan, Moğolistan, Belarus örgütün gözlemci üyeleridir. Türkiyenin diyalog ortağı statüsünde bulunduğu örgütün diğer diyalog ortakları Azerbaycan, Sri Lanka, Ermenistan, Kamboçya, Nepal, Suudi Arabistan, Mısır ve Katardır. Belarus'un ŞİÖ'ye tam üyeliğinin gelecek yıl gerçekleşmesi bekleniyor. Belarus'un ŞİÖ'ye üyeliği için Yükümlülük Zaptı, bu zirvede imzalanmıştır.

Zirvenin çevrimiçi formatında gerçekleştirilmesi, Putin'in Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) tarafından tutuklama kararı verilmesi nedeniyle yurtdışına çıkamaması konusunu akıllara getirmiştir. Ancak, UCM Roma Statüsüne taraf olmadığı için Hindistanın Putin'i tutuklama yükümlülüğü yoktur.

Zirve esnasında Putin, temel olarak Rusya'nın güçlü olduğunu ve liderlik rolünü üstlendiğini konuşmasında vurgulamıştır. Konuşmasıyla, Prigojin olayından sonra her şeye hakim bir izlenim vermek amacıyla dünya kamuoyuna hitap ettiği ve özellikle masadaki diğer katılımcılara güven vermek istediği görülmüştür.

Xi Jinping konuşmasında Doğu Türkistan unsurları gibi, 3 kötülüğü (terörizm, ayrılıkçılık ve dini aşırılık) taşıyan tüm güçlere karşı işbirliği yapılmalıdır, demiştir. Ayrıca ekonomik küreselleşmeye karşı getirilen korumacılığa karşı çıkılması çağrısında bulunmuştur.[2]

Zirvede ağırlıklı olarak ekonomik meseleler öne çıkmıştır. Karşılıklı ödemelerde ulusal para birimlerinin kullanılması, ŞİÖ Ekonomik Kalkınma Stratejisinin 2030'a kadar uygulanması gerektiği vurgulanmıştır.[3] Kazakistan Devlet başkanı Tokayev, ŞİÖ bünyesinde bölgesel projelerin oluşturulması ve projelere finansal destek sağlanması için bir merkez

oluşturulması önerisini sunmuştur.[4]

Hindistan Başbakanı Modi, Kuzey-Güney Ulaşım Koridorunun geliştirilmesi gerektiğini, bu yolun Orta Asya'daki denize kıyısı olmayan ölkelerin Hint Okyanusu'na erişmelerine katkı sağlayacağını belirtmiştir.[5] ŞİÖ'ye üye ölkeler arasında ulaşım alanında işbirliğini teşvik etmek için Özel Çalışma Grubu kurulmuş, ulaşımın karbondan arındırılması, dijital dönüşümün ilerletilmesi ve yenilikçi teknolojiler konusunda işbirliği Konsepti onaylanmıştır.

Yapılan ortak açıklamada, üye devletlerin 2022-2024 Terörizm, Aşırıcılık ve Ayrılıkılıkla Mücadelede işbirliği Programını ve radikalleşmeye karşı ulusal programları uygulamaya devam edeceği belirtilmiş ve ŞİÖ Bölgesel Terörle Mücadele Yapısının (RATS) 2022-2024 işbirliği Programının uygulanması da dahil olmak üzere radikalleşmeyle mücadeleye yönelik sistematik çabaları not edilmiştir.[6]

Zirvenin sonunda liderler Yeni Delhi Deklarasyonunu[7] imzalamışlardır. Bir sonraki zirve 2024te Kazakistanda gerçekleşecektir.

*Fotoğraf: Deccan Herald

[1] Gülperi Güngör, Şangay işbirliği Örgütü Semerkant Zirvesi, AVİM, 22 Eylül 2022, <https://avim.org.tr/tr/Analiz/SANGAY-ISBIRLIGI-ORGUTU-SEMERKANT-ZIRVESI>

[2] Xi Jinping Attends the 23rd Meeting of the Council of Heads of State of the Shanghai Cooperation Organization and Delivers Important Statement, *China-Embassy.org*, April 4, 2023, http://tr.china-embassy.gov.cn/tur/zgyw/202307/t20230706_11109257.htm

[3] SCO Heads of State Council meeting, *Kremlin.ru*, April 4, 2023, <http://www.en.kremlin.ru/events/president/transcripts/71578>

[4] President Tokayev: Not a single major economic project carried out for 20 years under SCO aegis, *AKIPRESS*, April 5, 2023, https://akipress.com/news:718541:President_Tokayev__Not_a_single_major_economic_project_carried_out_for_20_years_under_SCO_aegis/

[5] PM Modi's opening remarks at SCO Summit, *Narendra Modi.in*, July 4, 2023, <https://www.narendramodi.in/prime-minister-narendra-modis-opening-remarks-at-sco-summit-571791>

[6] Statement of the Council of SCO Heads of State on Countering Radicalization leading to Terrorism, Separatism and Extremism, *Ministry of External Affairs Government of India*, July 4, 2023, https://mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/36753/Statement_of_the_Council_of_SCO_Heads_of_State_on_Counteri

[7] New Delhi Declaration of The Council of Heads of State of Shanghai Cooperation Organization, SECTSCO, July 4, 2023, <http://eng.sectSCO.org/load/948725/>

Yazar Hakkında :

Gülperi Güngör, 2015 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2020 yılında ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü [] yüksek lisans derecesini almıştır. Ocak 2020 [] katılmıştır. Güngör, Ankara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde doktor adaydır. Mart 2025 sonrasında doktora çalışmasını yürütmek üzere Sheffield Üniversitesi'nde bulunan Güngör, AVİM'de Gayrimükim Uzman

olarak görev yapmaya başlamıştır.

Atıfta bulunmak için: GÜNGÖR, Gülperi. 2026. "ŞANGAY İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ DEVLET BAŞKANLARI KONSEYİ'NİN 23. ZİRVESİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2023 / 27. Temmuz 14. Erişim Haziran 10, 2026. <https://avim.org.tr/tr/Yorum/SANGAY-ISBIRLIGI-ORGUTU-23-DEVLET-BASKANLARI-ZIRVESI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır